

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. február 17.
(OR. fr)

6319/22

JAI 203
JUSTCIV 24
COPEN 49
FREMP 33

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	Ügyvédi segítség igénybevétele és jogállamiság – Elnökségi vitaanyag

---

A Bel- és Igazságügyi Tanács 2022. március 3–4-i ülésének előkészítése céljából mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti dokumentumot.

Az ügyvédek fontos szerepet töltenek be úgy a jogállamiság és a bírói függetlenség védelmében, mint a hatalmi ágak szétválasztásának és az alapvető jogoknak a tiszteletben tartásában. Tanácsadói, képviseleti és jogi segítségnyújtási feladataik ellátása során védik a jogalanyok jogait és szabadságait, képviselik őket a bíróságok előtt, és ezáltal hozzájárulnak a hozzáférhető, érthető, tisztességes és emberi igazságszolgáltatáshoz.

Egy jogállamban az ügyvédek egyrésztől nélkülözhetetlen kapcsot jelentenek a jogalanyok és a bíróságok között, másrésztől pedig erős védőbástyát az önkényes hatalom bármely formájával szemben.

Az Európai Bizottság a 2021. évi jogállamisági jelentésében hangsúlyozza, hogy egy igazságszolgáltatási rendszer akkor működhet hatékonyan, ha az ügyvédek szabadon folytathatják az ügyfelek tanácsadására és képviseletére irányuló tevékenységüket, továbbá kiemeli, hogy az ügyvédi kamarák fontos szerepet játszanak az ügyvédek függetlenségének és szakmai feddhetetlenségének biztosításában.

Ezért az ügyvédeknek feladataikat bizonyos garanciákkal kell ellátniuk a hatóságok, a gazdasági hatalom, az igazságszolgáltatás, a kollégáik és ügyfelek, sőt, saját érdekeik tekintetében is. Az ügyvédi kamarák az ügyvédek tömörítő szakmai szervezetekként e tekintetben hozzájárulnak az ügyvédek függetlenségének, szakmai feddhetetlenségének és szakmai etikájának garantálásához.

Az ügyvédi hivatásra vonatkozó szabályok jelenleg és mindenekelőtt nemzeti szabályok. Az Unión belüli konszenzus hiányában tagállamonként eltér még annak meghatározása is, hogy mit takar az ügyvédi hivatás fogalma. Úgy az Európai Unióban, mint azon kívül az ügyvédek körében egyre többen hallatják hangjukat, hogy felhívják a figyelmet az őket érő támadásokra.

2010 és 2020 között világszerte közel 2500 ügyvédet gyilkoltak meg, tartóztattak le vagy fenyegettek meg szakmája gyakorlása során¹. Az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsa (CCBE) rámutat, hogy az európai kontinensen, ahol a jogállamiságot általában véve szigorúan tiszteletben tartják, az ügyvédek továbbra is áldozatul esnek támadásoknak, amelyek fenyegetések mellett megnyilvánulnak például abban, hogy egyesek megsértik az ügyféllel való kapcsolat bizalmas jellegét, egyenlőségjelet tesznek az ügyvédek és az általuk képviselt ügyfelek ügyei közé, néha pedig megpróbálják akadályozni az ügyvédek szakmájuk gyakorlásában.

Ezenfelül az ügyvédi hivatás elleni támadások nem csak az egyes ügyvédek érintik, hanem közvetlenül vagy közvetve a szakma egészére is irányulhatnak.

Általánosságban véve, ahol a jogállamiság hanyatlása és a bírói függetlenség elleni támadások figyelhető meg, ott az ügyvédek különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak. Mindezek fényében a Bizottság az éves jogállami jelentésében egyre nagyobb hangsúlyt fektet az ügyvédek tagállamokbeli helyzetének vizsgálatára. A jogállamiság fenyegetettsége esetén az ügyvédek – az igazságszolgáltatás működésében, a polgárok igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésében, valamint az alapvető jogok és szabadságok védelmében betöltött jelentős szerepük miatt – az egyik legveszélyeztetettebb szakma képviselői.

A 2021. évi igazságügyi eredménytábla² hangsúlyozza, hogy az ügyvédi kamarák fontos szerepet játszanak az ügyvédek függetlenségének biztosításában, és emlékeztet arra, hogy az európai normák³ megkövetelik többek között az ügyvédi szakma szabad gyakorlását és az ügyvédi kamarák függetlenségét, valamint meghatározzák az ügyvédekkel szembeni fegyelmi eljárások alapelveit.

---

¹ A CCBE 2021. december 6-i válasza a bírák és az ügyvédek függetlenségével foglalkozó különleges ENSZ-előadó megkeresésére. Az előadó az ügyvédek védelméről szóló, soron következő jelentésének kidolgozása során fordult a CCBE-hez.
https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/HUMAN_RIGHTS/HR_Position_papers/FR_HR_20211206_CCBE-response-to-the-UN-Special-Rapporteur-on-the-Independence-of-Judges-and-Lawyers.pdf.

² Lásd különösen az 58 ábrát: „Az ügyvédi kamarák és az ügyvédek függetlensége”.

³ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec(2000) 21. sz. ajánlása.

Ami a kötelező erejű jogi eszközöket illeti, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikke rögzíti a tisztességes eljárásról való jogot, amely magában foglalja a védő általi képviselővel való jogot. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke rögzíti a hatékony jogorvoslatról és a tisztességes eljárásról való jogot, és előírja, hogy mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybevételéhez.

Ami a nem kötelező erejű jogi eszközöket illeti, az Egyesült Nemzetek 1990. évi havannai elvei⁴ rögzítik az ügyvédek szerepére vonatkozó alapelveket. Az Európa Tanács a Rec(2000) 21. sz., az ügyvédi hivatás gyakorlásának szabadságáról szóló ajánlásában⁵ felszólítja a részes államokat, hogy garantálják többek között az ügyvédek véleményalkotási és véleménynyilvánítási szabadságát, a szakmai titoktartás tiszteletben tartását, továbbá az elnyomás, a szankció vagy a fenyegetés minden formájával szembeni védelemhez való jogot.

Az Európai Unió az ügyvédi hivatást a szolgáltatásnyújtás szabadsága szempontjából szabályozta. Az 1977. március 22-i 77/249/EGK irányelv⁶ és az 1998. február 16-i 98/5/EK irányelv⁷ meghatározta azokat a szabályokat és feltételeket, amelyek mellett az ügyvéd eseti vagy állandó jelleggel a képzésének megszerzése szerinti tagállamtól eltérő tagállamban gyakorolhatja hivatását.

---

⁴ Az ügyvédek szerepére vonatkozó alapelvek ([Principes de base relatifs au rôle du barreau](#)), amelyeket a bűnmegelőzésről és az elkövetőkkel való bánásmódról szóló, 1990. augusztus 27. és szeptember 7. között Havannában (Kuba) tartott nyolcadik ENSZ-kongresszus fogadott el.

⁵ A Miniszteri Bizottság 2000. október 25-én elfogadott R (2000) 21. ajánlása ([Recommandation n°R\(2000\)21](#)) az ügyvédi hivatás gyakorlásának szabadságáról.

⁶ A Tanács [77/249/EGK irányelve](#) (1977. március 22.) az ügyvédi szolgáltatásnyújtás szabadsága tényleges gyakorlásának elősegítéséről

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács [98/5/EK irányelve](#) (1998. február 16.) az ügyvédi hivatásnak a képzés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről

Az ügyvédi hivatás gyakorlását szabályozták még emellett a büntetőügyek tekintetében elfogadott másodlagos jogi aktusok is, így például a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU irányelv⁸, vagy az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU irányelv⁹, amelynek 4. cikke rögzíti az ügyvéd és annak ügyfele közötti kommunikáció titkosságát.

Az Európai Parlament a jogi szakmákról és a jogrendszerek működéséhez fűződő általános érdekről szóló, 2006. március 23-i állásfoglalásában *„teljes mértékben elismeri, hogy a jogi szakmák döntő szerepet játszanak a demokratikus társadalomban az alapvető jogok tiszteletben tartása, a jogállam és a jogbiztonság garantálásában, akkor is, ha ügyfeleiket bíróság előtt képviselik vagy védik, és akkor is, ha jogi tanácsot adnak nekik”*.

Uniós szinten azonban nincsenek konkrét szabályok az ügyvédi hivatás státuszára vagy szakmai etikájára vonatkozóan¹⁰. Az Európai Unió Bírósága állandó ítélkezési gyakorlata e tekintetben megállapítja, hogy különös uniós szabályok hiányában *„főszabály szerint minden egyes tagállam szabadon szabályozhatja az ügyvédi tevékenységnek a területén történő gyakorlását¹¹”*, az e szakmára alkalmazandó szabályok ennél fogva tagállamonként lényegesen eltérhetnek.

A közös szabályozás hiánya nagy rugalmasságot kínál az ítélkezési gyakorlat tekintetében, ugyanakkor megakadályozza, hogy közös normákra támaszkodjunk, amikor az ügyvédi hivatás függetlensége akár összességében, akár egyéni szinten sérül, vagy legalábbis vitatott.

---

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács [2012/13/EU irányelve](#) (2012. május 22.) a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács [2013/48/EU irányelve](#) (2013. október 22.) a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról

¹⁰ Az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsa 2021-ben elfogadta az európai ügyvédek etikai kódexének mintáját.

¹¹ A Bíróság [C-309/99. sz.](#), *Wouters és társai kontra Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten* ügyben 2002. február 19-én hozott ítéletének 99. pontja.

Ezzel összefüggésben fontolóra lehetne venni, hogy az igazságszolgáltatás Európai Unión belüli megfelelő működése biztosításának alapvető elemeként az EU közös szabályrendszert alakítson ki az ügyvédi hivatásra vonatkozóan. Az Európa Tanácsban már zajlik az ebbe az irányba mutató munka. Az Európai Jogi Együtműködési Bizottság (CDCJ) jelenleg az ügyvédi hivatásra vonatkozó új európai jogi eszköz megvalósíthatóságán dolgozik. Érdeemes mérlegelni, hogy az Európai Unió is foglalkozzon-e ezzel a kérdéssel. A jog érvényesülésén alapuló európai térségre jellemző kölcsönös bizalom elvének érvényesülését célzó, a bírósági határozatok minőségére vonatkozó egyedi követelményekre figyelemmel indokolt lenne, hogy az Unió mérlegelje, célszerű-e többé-kevésbé hosszú távon kidolgozni egy szabályrendszert a kérdésben, és ha igen, milyen módon.

Annak érdekében, hogy a jogállamiság védelmét és előmozdítását szem előtt tartva közösen előre tudjunk lépni a hivatás védelméhez szükséges eszközök tekintetében, felkérjük a minisztereket, hogy válaszoljanak az alábbi kérdésekre:

- 1) Ön szerint – figyelemmel az Ön tagállamára jellemző helyzetre – az ügyvédi hivatás független gyakorlását garantáló európai ügyvédi szabályzat hozzájárulna-e a jogállamiság tiszteletben tartásának biztosításához?
- 2) Melyek azok a kihívások, amelyekkel az ügyvédek szembesülnek az EU-ban a jogállamiság védelme érdekében végzett munkájuk során, és hogyan járulhatna hozzá az EU ezek felszámolásához?